

תנ"ך

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו שמונה שאלות.
עליך לענות על חמש שאלות. $100 = 20 \times 5$ נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-8 (לכל שאלה – 20 נקודות).

1. קרא שיר השירים, ג', 5-11.

הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּעֻבָּאוֹת אֹ
בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה אֲסִתְּעִירוּ וְאֲסִתְּעוּדְרוּ אֶת־הָאֱהָבָה
י עַד שֶׁתַּחֲפִיץ: מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר
בְּתִמְרוֹת עֵשֶׂן מִקְטֶרֶת מֹד וּלְבוֹנָה מִכָּל אֲבָקֶת רוּבֹל:
ז הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁל־שְׁלֹמֹה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבָרֵי
ח יִשְׂרָאֵל: כָּל־אֶחָיו חָרַב מִלְמָדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חָרְבוּ עַל־
ט יְרֻכּוֹ מִפֶּחֶד בְּלִילוֹת: אֶפְרַיִן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
י שְׁלֹמֹה מַעֲצֵי הַלְבָנוֹן: עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רִפִּידָתוֹ זָהָב
יא מְרַכְּבוֹ אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ רִצּוֹף אֱהָבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם: צֹאֲנֶיהָ
וְרֹאֲנֶיהָ בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה־לּוֹ אִמּוֹ
בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׂמִיחָתוֹ לָבוֹ:

א. קרא פסוק 6 שלפניך וגם את שיר השירים, ח', 5.

בכל אחד מן הפסוקים האלה נשאלת שאלה, המביעה התפעלות.

- (1) מי שואל את השאלות בפסוקים אלה? הבא פרשנות אחת בנוגע לזהות השואל. (2 נקודות)
 - (2) ציין מה מעורר בדובר התפעלות בכל אחד מן הקטעים? בסס את תשובתך על הכתוב. (8 נקודות)
- ב. קרא פסוקים 9-11 שלפניך ואת הקטע משירו של ישי ריבו: "תוכו רצוף אהבה".

תוכו רצוף אהבה / ישי ריבו

חוֹשֵׁךְ שְׁבִטוֹ, מְבִלִי לַחֲשֹׁךְ אֶת אֱהָבָתוֹ

[...]

עֵין לֹא מַעֲלִים מַעַל צֶאֱן מִרְעִיתוֹ

[...]

תּוֹכוֹ רִצּוֹף אֱהָבָה, רִצּוֹף אֱהָבָה

[...]

לִפְנֵים מִשׁוֹרֶת הַדִּין, מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ

וּמִלִּפְנֵי הַמִּלְאכִּים, דּוֹרֵשׁ בְּשִׁלּוֹם עִמּוֹ

[...]

בפסוק 10 ובשירו של ישי ריבו נזכר הביטוי "תוכו רצוף אהבה".

- (1) הסבר מהי המשמעות של ביטוי זה בהקשרו בפסוק 10. (6 נקודות)
- (2) בשירו של ישי ריבו, על מי נאמר הביטוי, ומהי משמעותו בהקשרו בשיר? (4 נקודות)

2. קרא שיר השירים, ח', 6-7.

1 שִׁימֵנִי כַחֲזָתְסָ
 עַל-לִפְנֵי כַחֲזָתְסָ עַל-זִרְעֶךָ כִּי-עָזָה כַּמֹּת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה
 2 כִּשְׂאוֹל קִנְאָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפִּי אִישׁ שְׁלֵהֲבִתֶּיהָ: מִיָּם רַבִּים לֹא
 יוֹכְלוּ לִכְבוֹת אֶת-הָאֶהְבָּה וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטָפוּהָ אִם-יִתֵּן אִישׁ
 אֶת-כָּל-הֶזֶן בֵּיתוֹ בָּאֶהְבָּה בּוֹז יִבּוֹזוּ לוֹ:

א. קרא גם את דברי רוני מגידוב שלפניך.

דימויים אלו מבקשים להביע את כוחה העצום והבלתי מרוסן של האהבה.

(מגידוב, ר', השירה המקראית בראי ההוראה, מכון שלום הרטמן, [תש"ע] עמ' 17)

הבא שתי דוגמאות מפסוקים 6-7 שלפניך התומכות בדבריה של מגידוב, והסבר כל אחת מהן. (10 נקודות)

ב. קרא את המדרש שלפניך.

"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" – מים רבים, אלו אומות העולם... לא יוכלו לכבות את האהבה, אהבה שהקדוש ברוך הוא אוהב לישראל, שנאמר: אהבתי אתכם אמר ה'.

(מדרש שיר השירים רבה ח')

השאלה אם היה ראוי להכליל את מגילת שיר השירים באוסף כתבי הקודש, עוררה מחלוקת בין החכמים.

הסבר כיצד הפרשנות של המדרש לשיר השירים פותרת מחלוקת זו. (10 נקודות)

א וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשִּׁפְטִים וַיְהִי דָעֵב בְּאַרְצָן וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית
 ב לֶחֶם יְהוּדָה לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: וְשֵׁם
 הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֲמִי וְשֵׁם שְׁנֵי־בָנָיו מַחֲלֹן
 וְכַלְיוֹן אֶפְרַתִּים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב וַיְהִיו־
 ג שָׁם: וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֲמִי וַתִּשְׁאָר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ:
 ד וַיֵּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבוֹת שֵׁם הָאֶחָת עֲרֹפָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
 ה רות וַיֵּשְׁבוּ שָׁם בְּעֶשֶׂר שָׁנִים: וַיָּמָתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם מַחֲלֹן וְכַלְיוֹן
 וַתִּשְׁאָר הָאִשָּׁה מִשְׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִשָּׁה: וַתִּקַּם הִיא וְכַלְתֶּיהָ
 וַתֵּשֶׁב מִשְׁדֵּי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בְּשָׂדֶה מוֹאָב כִּי־פָקַד ה'
 ו אֶת־עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לֶחֶם: וַתֵּצֵא מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־
 שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלְתֶּיהָ עִמָּה וַתֵּלַכְנָה בְּדֶרֶךְ לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ
 ח יְהוּדָה: וַתֹּאמֶר נַעֲמִי לְשְׁתֵּי כַלְתֶּיהָ לִכְנֹה שְׁבֹנָה אִשָּׁה לְבֵית
 אִמָּה יַעֲשֶׂה ה' עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־הַמֵּתִים יַעֲשׂ
 ט וְעַמְדִּי: וַתֵּן ה' לָכֶם וּמִצָּאֵן מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִשָּׁה וַתִּשְׁק
 י לָהֶן וַתִּשְׁאָנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה: וַתֹּאמְרֶנָּה לָּהּ כִּי־אַתְּ נָשׁוּב
 יא לְעַמֶּךָ: וַתֹּאמֶר נַעֲמִי שְׁבֹנָה בְּנָתִי לָמָּה תֵּלַכְנָה עִמָּי הָעוֹד־
 יב לִי בָנִים בְּמַעֲוִי וְהָיוּ לָכֶם לְאִנְשִׁים: שְׁבֹנָה בְּנָתִי לָכֵן כִּי זָקַנְתִּי
 מִהַיּוֹת לְאִישׁ כִּי אִמְרָתִי יִשְׁלִי תִקְוָה גַם הָיִיתִי הַלֵּילָהּ
 יג לְאִישׁ וְגַם יְלַדְתִּי בָנִים: הֲלֵהֶן וַתִּשְׁבְּרֶנָּה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ
 הֲלֵהֶן תַּעֲגֹנָה לְכַלְתִּי הַיּוֹת לְאִישׁ אֶל בְּנָתִי כִי־מֵרֶלֶי מָאֹד
 יד מִכֶּם כִּי־יֵצְאָה בִּי יְד־ה': וַתִּשְׁנֶנָּה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד
 טו וַתִּשְׁק עֲרֹפָה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דִּבְקָה בָּהּ: וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה
 טז יְבַמְתֶּךָ אֶל־עַמָּה וְאֶל־אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרַי יְבַמְתֶּךָ: וַתֹּאמֶר
 רוּת אֶל־תִּפְגְּעִי־בִי לְעִזְבֶּךָ לָשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ כִּי אֶל־אֲשֶׁר
 תֵּלַכְי אֵלַיךְ וּבְאֲשֶׁר תֵּלִינִי אֵלַיִן עִמָּךְ עִמִּי וְאֱלֹהֶיךָ אֱלֹהֵי:
 יז בְּאֲשֶׁר תִּמְוֹתִי אֲמוֹת וְשֵׁם אֶקְבֹּר כֹּה יַעֲשֶׂה ה' לִי וְכֹה
 יח יוֹסִיף כִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֶךָ: וַתֵּרָא כִּי־מֵתֵאֱמָצֵת הִיא
 לָלֶכֶת אֹתָהּ וַתִּתְחַדֵּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ:

א. קרא פסוקים 11-18 שלפניך.

לדברי רב זעירא (רות רבה, ב', ט"ו), מגילת רות נכתבה כדי ללמד על מידת החסד של בני האדם. הבא מן הפסוקים דוגמה אחת למעשה של חסד, והסבר אותה. בסס את דבריך על הכתוב.
(8 נקודות)

ב. קרא את פסוק 14 שלפניך וגם בראשית, ב', 24.

(1) בשני הפסוקים נזכר אותו הפועל. מהו הפועל, ומה ביקש הכותב להביע באמצעותו בבראשית, ב', 24?
(6 נקודות)

(2) לדעתך, מדוע השתמש כותב המגילה בפועל זה כדי לאפיין את אהבת רות לנעמי?
נמק את דבריך ובסס אותם על הכתוב. (6 נקודות)

א וַתֹּאמֶר לָהּ נַעֲמִי חַמוּתָהּ
 ב בְּתִי הֲלֹא אֶבְקֶשְׁלָךְ מִנּוּחַ אִשְׁרֵי יֵיטֵב לָךְ: וְעַתָּה הֲלֹא בָעִזְ^א
 מִדַּעַתְנִי אִשְׁרֵי הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתַי הַנֶּהֱהָהוּא זָרָה אֶת־גֶּרֶן
 ג הַשְּׁעָרִים הַלֵּילָה: וְרַחֲצִיתִי וְסָכַתִּי וְשָׁמַתִּי שְׂמֹלֶתְךָ עָלַיִךְ
 וַיְרַדְתִּי הַגֶּרֶן אֶל־תּוֹדֵעִי לְאִישׁ עַד כִּלְתּוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת:
 ד וַיְהִי בִשְׁכָבוֹ וַיִּדְעַת אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת
 וְגִלִית מִרגְלֹתַי וּשְׁכַבְתִּי וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין:
 ה וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אַעֲשֶׂה: וַתֵּרֶד הַגֶּרֶן וַתַּעַשׂ^א
 ז כָּכָל אֲשֶׁר־צִוְּתָהּ חַמוּתָהּ: וַיֹּאכַל בָּעִזְ וַיִּשָּׁת וַיֵּיטֵב לָבֹ וַיָּבֹא
 לִשְׁכַּב בַּקֶּצֶה הָעֶרְמָה וַתָּבֹא בִלְט וַתִּגַּל מִרגְלֹתַי וַתִּשְׁכַּב:
 ח וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיִּחְרַד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת וַהֲנֶה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת
 ט מִרגְלֹתָיו: וַיֹּאמֶר מִי־אַתְּ וַתֹּאמֶר אֲנֹכִי רות אֲמַתְךָ וּפְרִשְׁתָּ
 י כְּנָפֶךָ עַל־אֲמַתְךָ כִּי גֹאֵל אֶתָּה: וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה
 בְּתִי הַיִּטְבָּת חֲסִידָךְ הָאֲחֵרוֹן מִן־הָרֵאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לָכֶת אַחֲרַי
 יא הַבְּחוּרִים אִם־דָּל וְאִם־עָשִׁיר: וְעַתָּה בְּתִי אֶל־תֵּידְאִי כֹל
 אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אַעֲשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדַע כָּל־שֹׁעַר עֲמִי כִי אִשְׁתִּי
 יב חֵיל אַתְּ: וְעַתָּה כִּי אֲמַנֶּם כִּי אִם גֹּאֵל אֲנִכִּי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל
 יג קָרוֹב מִמֶּנִּי: לִינִי הַלַּיְלָה וְהִיָּה בְּבִקְרִי אִם־יִגְאָלְךָ טוֹב וְגֹאֵל
 וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לִגְאָלְךָ וְגֹאֲלֶתְךָ אֲנִכִּי חִי־הִיא שְׁכָבִי עַד־
 יד הַבֶּקֶר: וַתִּשְׁכַּב מִרגְלֹתָיו עַד־הַבֶּקֶר וַתִּקַּם בְּטָרוֹם יַפִּיר אִישׁ
 אֶת־דַּעְהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־יֹדֵעַ כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֶּרֶן:
 שְׂמֹלֶתְךָ וַיְרַדְתִּי
 וַיִּשְׁכַּבְתִּי
 אֵלַי

א. רות לא צייתה לכל ההנחיות של נעמי, ובכך נהגה בתעוזה רבה.

הסבר טענה זו ובסס את דבריך על הכתוב. (8 נקודות)

ב. בירידתה של רות אל הגורן היה סיכון רב.

הבא מפסוקים 7-14 שתי דוגמאות המלמדות על הסיכון שבהתנהגותה של רות, והסבר כל אחת מהן.

(12 נקודות)

5. קרא איכה, ד', 17-22.

יז עוֹדִינָה תְּכַלֶּינָה עֵינֵינוּ אֶל-עֲזָרָתָנוּ הַבֵּל
 יח בְּצַפִּיתָנוּ צָפִינוּ אֶל-גּוֹי לֹא יוֹשֵׁעַ: צָדוּ עֲדֵינוּ מַלְכָּת בְּרַחֲבֵתֵינוּ
 יט קָרַב קָצְנוּ מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי-בָא קָצְנוּ: קָלִים הָיוּ דִּדְפֵינוּ מִנְשָׁרֵי
 כ שָׁמַיִם עַל-הַהָרִים דָּלְקָנוּ בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ: רוּחַ אֲפִינוּ מִשִּׁיחַ
 כא הָיָה נִלְכַּד בְּשַׁחֲתוֹתָם אֲשֶׁר אָמְרָנוּ בְּצִלּוֹ נַחִיָּה בְּגוֹיִם: שִׁישִׁי
 יושבתי וְשִׁמְחִי בֶּת-אֲדָוָם יוֹשְׁבֵתִי בָּאָרֶץ עוֹץ גַּס-עֲלֶיךָ תַעֲבֹר-כּוֹס
 כב תִּשְׁכַּרִי וְתִתְעָרִי: תִּס-עוֹנֶךָ בֶּת-צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתְךָ
 פֶּקֶד עוֹנֶךָ בֶּת-אֲדָוָם גִּלָּה עַל-חַטָּאתֶיךָ:

א. בפסוקים 17-19 שלפניך, באה לידי ביטוי ההכרה של תושבי ירושלים כי סופם קרב.

הבא מפסוקים שונים שתי דוגמאות המבססות טענה זו, והסבר כל אחת מהן. (8 נקודות)

ב. קרא פסוקים 21-22 שלפניך.

בפסוקים אלה מובעת תקווה כי ה' ינקום בבת אדום.

(1) מה היה חטאה של בת אדום? בסס את תשובתך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) מה המשורר מאחל לבת אדום ומה הוא מאחל לבת ציון? (8 נקודות)

6. קרא קהלת, ג', 14-17.

יְדַעְתִּי כִּי כָּל־אִשֶּׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה
 לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לְגָרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עֹשֶׂה
 שִׁירָאוֹ מִלְּפָנָיו: מִה־שֶּׁהִיא כְּבֹד הוּא וְאִשֶּׁר לֵהְיוֹת כְּבֹד הִיא
 וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נַרְדָּף: וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ מְקוֹם
 הַמְּשַׁפֵּט שָׁמָּה הָרָשָׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשָׁע: אָמַרְתִּי אֲנִי
 בָּלִבִּי אֶת־הַצֶּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עַתָּה לְכֹל־
 חֶפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֵׂה שֵׁם:

- א. (1) קרא גם **מלכים א**, ג', 28. תיאור בתי המשפט ב**קהלת**, ג', 16-17 שלפניך אינו מתיישב עם הנאמר על המלך שלמה ב**מלכים א**, ג', 28. הסבר קביעה זו ובסס אותה על הכתובים. (6 נקודות)
- (2) האם הגישה המסורתית שעל פיה המלך שלמה הוא שחיבר את ספר **קהלת** עולה בקנה אחד עם הקביעה בתת־סעיף (1)? נמק את דבריך. (6 נקודות)
- ב. קרא פסוק 14 ואת דברי שרה יפת שלפניך.
- מול אלוהים צודק ומוסרי [...] מציג קהלת אלוהים אחר, רחוק, שרירותי, שדרכיו אינן מובנות [...] מה שהאדם צריך, לפי קהלת, איננו להתקרב אל האלוהים ולאהוב אותו, אלא לפחד ממנו ולהתרחק מפניו.
- (ש', יפת, 'חירות הרוח — משנת קהלת לדורות', בתוך: **ספר מיכאל, בין הזמן הזה לימים ההם**, אבי שגיא [עורך], רכס, [2007]. עמ' 103)
- הסבר את פסוק 14 על פי הפרשנות שיפת מציעה. (8 נקודות)

7. קרא קהלת, י"א, 7-10; י"ב, 1-2.

קהלת, י"א, 7-10

ז ומתוק האור וטוב לעינים לראות את-
 ח השמש: כי אס-שנים הרבה יחיה האדם בכלם ישמח ויזכר
 ט את-ימי החשך כי-הרבה יהיו כל-שבא הבל: שמח בחור
 בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרך לבך
 ובמראי עיניך ודע כי על-כל-אלה יביאך האלהים במשפט:
 י והסר פֶּעַם מלבך והעבר רעה מבשרך כי-הילדות והשחרות
 הבל:

קהלת, י"ב, 1-2

א וזכר את-בוראיך בימי בחורותיך עד אשר לא-יבאו
 ב ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין-לי בהם חפץ: עד
 אשר לא-תחשך השמש והאור והירח והפוכבים ושב
 העבים אחר הגשם:

א. קהלת משתמש במטפורות של אור וחושך כדי לתאר שתי תקופות בחיי האדם.

איזו תקופה בחיי האדם מייצגת מטפורת האור, ואיזו תקופה מייצגת מטפורת החושך? הסבר את דבריך, ובסס

אותם על הכתוב. (8 נקודות)

ב. (1) הסבר מהי תפיסת העולם הבאה לידי ביטוי באמירה "כל שבא הבל" בפסוק 8. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים 8-10, מהי העצה של קהלת לצעירים, וכיצד הוא מסייג אותה? (8 נקודות)

וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינֹת
מְלָכוֹתָו וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרֵה־בְּתוּלָה טוֹבֹת מְרָאָה אֶל־
שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הַגָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ
ד שִׁמְר הַנָּשִׁים וַנִּתֵּן תַּמְרֻקִּיהֶן: וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב בְּעֵינֵי
הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וְשָׂתִי וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ
ה כֵּן: אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ
ו מֶרְדֳּכָי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: אֲשֶׁר הִגְלָה
מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגְּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
ז אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיְהִי אִמָּן אֶת־הַדָּפָה
הָיָה אֶסְתֵּר בַּת־דָּדּוּ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאִם וְהַנַּעֲרָה יִפְתָּר
ח תָּאֵר וְטוֹבֹת מְרָאָה וּבָמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּה לְקַחַהּ מֶרְדֳּכָי לוֹ
לְבַת: וַיְהִי בְּהַשְׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וּדְתוֹ וּבְהַקְבֹּץ נַעֲרוֹת רַבּוֹת
אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הַגָּי וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ
ט אֶל־יַד הַגָּי שִׁמְר הַנָּשִׁים: וַתִּיטֵב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד
לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקִיָּה וְאֶת־מְנוּתָהּ לְתֵת לָהּ וְאֵת
שְׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לְתֵת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶה וְאֶת־
י נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים: לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ
וְאֶת־מּוֹלַדְתָּהּ כִּי מֶרְדֳּכָי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד: וּבְכָל־
יוֹם וַיּוֹם מֶרְדֳּכָי מֵתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֹצֵר בֵּית־הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת־
יב שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יַּעֲשֶׂה בָּהּ: וּבְהִגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה
לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוּשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ בְּדַת הַנָּשִׁים
שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקִיָּהן שְׁשָׁה חֳדָשִׁים
בְּשִׁמְן הַמֹּר וּשְׁשָׁה חֳדָשִׁים בְּבִשְׁמִים וּבִתְמָרוּקֵי הַנָּשִׁים:
יג וּבֹזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ
יד לָבוֹא עִמָּה מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ: בַּעֲרָב וְהָיָה בָּאָה
וּבִפְקֹד הָיָה שָׁבָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים שְׁנֵי אֶל־יַד שְׁעֵשְׂגוֹ סָרִיס
הַמֶּלֶךְ שִׁמְר הַפִּלְגָּשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־
טו חֲפִץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם: וּבְהִגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־
אַבִּיחַיִל וְדָד מֶרְדֳּכָי אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֹא בִקְשָׁה דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הַגָּי סָרִיס־הַמֶּלֶךְ
טז שִׁמְר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת חֵן בְּעֵינֵי כָל־דְּאִיָּה: וּתְלַקַּח
אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוּשׁ אֶל־בֵּית מְלָכוֹתָו בַּחֹדֶשׁ

י' הַעֲשִׂירִי הוּא-חֹדֶשׁ טֹבֶת בְּשַׁנַּת-שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ: וַיֹּאחֲזֶה
הַמֶּלֶךְ אֶת-אַסְתֵּר מִכָּל-הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא-חֵן וַחֲסֹד לִפְנֵי מֶלֶךְ-
הַתּוֹלָדוֹת וַיֵּשֶׁם כְּתֹר-מַלְכוּת בְּרֹאשָׁה וַיִּמְלִיכָהּ תַּחַת וְשָׁתִי:
י"ח וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל-שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֶת מִשְׁתֶּה
אַסְתֵּר וְהַנְּחָה לַמְּדִינוֹת עֲשֵׂה וַיִּתֵּן מִשָּׂאת כִּיד הַמֶּלֶךְ:
י"ט וּבַהֲקִבֵּץ בַּתּוֹלָדוֹת שְׁנֵית וּמַרְדֳּכָי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר-הַמֶּלֶךְ: אֵין
אַסְתֵּר מַגִּידַת מוֹלְדֹתָהּ וְאֶת-עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מַרְדֳּכָי
וְאֶת-מֵאמֶר מַרְדֳּכָי אַסְתֵּר עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר הִיָּתָה בְּאִמְנָה
כ"א אֵתוֹ: בַּיָּמִים הָהֵם וּמַרְדֳּכָי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר-הַמֶּלֶךְ
קִצֵּף בְּגָתָן וַתֵּרֶשׁ שְׁנֵי-סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמָרֵי הַסֵּף וַיִּבְקֹשׁוּ
כ"ב לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרֶשׁ: וַיֹּדַע הַדָּבָר לַמַּרְדֳּכָי וַיִּגֵּד
כ"ג לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אַסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בִּשְׁם מַרְדֳּכָי: וַיִּבְקֹשׁ
הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל-עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

קרא גם את דברי אדל ברלין שלפניך.

אסתר היא בבירור כוכבת העלילה [...] היא עוברת ממעמד נמוך למעמד גבוה [...] הוא [המחבר] מכין את הרקע
לעלייתה אל גובהי חיי החצר הפרסית והפיכתה [...] ליהודייה בת הגולה המושיעה את עמה.

(ברלין, א', מקרא לישראל, אסתר, תל אביב: הוצאת ספרים עם עובד, ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס,

האוניברסיטה העברית, 2001, עמ' 41)

א. לדברי ברלין השינוי במעמדה של אסתר היה הדרגתי.

בסס קביעה זו באמצעות תיאור שני שלבים מן הקטע, שבהם באה לידי ביטוי ההתפתחות במעמדה של אסתר,
והסבר כל אחד מהם. (12 נקודות)

ב. קרא פסוקים 3-10 שלפניך וגם אסתר, ח', 3-7.

לדברי ברלין, מחבר המגילה מתאר את אסתר "יהודייה בת הגולה המושיעה את עמה".

על פי שני הקטעים האלה, הוכח שאסתר היא יהודייה בת הגולה, ושהיא מושיעה את עמה. (8 נקודות)

בהצלחה!